

ingediend op **947** (2021-2022) – Nr. 1
6 oktober 2021 (2021-2022)

Voorstel van resolutie

van Chris Janssens, Bart Claes, Sam Van Rooy en Leo Pieters

over de stijgende energieprijzen
en het nemen van dringende maatregelen
om de energiefactuur te doen dalen

TOELICHTING

Een gezin dat in april een variabel contract voor energie en aardgas afsloot, zal volgens de federale energieregulator (Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG)) op jaarbasis gemiddeld 714 euro meer betalen op de energiefactuur (116 euro meer voor elektriciteit, 598 euro meer voor aardgas). De CREG gebruikte voor deze berekening het jaar 2019 als referentiejaar aangezien 2020 een uitzonderlijk goedkoop jaar was wegens de coronapandemie. Ook mensen met een vast contract zullen het slachtoffer worden van de dure stroom- en gasprijzen. Eerder waarschuwden al heel wat energie-experts voor uitzonderlijke grote prijsstijgingen. Ondertussen is het duidelijk geworden dat de stroom- en gasfactuur zelfs nog duurder zou kunnen uitvallen.

Er liggen meerdere oorzaken aan de basis van de stijgende prijzen voor elektriciteit en gas. Het postcoronaherstel van de economie heeft de vraag naar energie enorm doen toenemen, de wet van vraag en aanbod zorgt er vervolgens voor dat ook de prijs toeneemt.

Specifiek wat gas betreft liepen er heel wat zaken fout langs aanbodzijde. Niet alleen nam de vraag toe door de heroplevende economische activiteit, maar ook is er structureel meer vraag naar aardgas als overgangsbrandstof in de energietransitie. Daarenboven is de productie in de Verenigde Staten, Noorwegen en Rusland terugggevallen. In een analyse van eind september vergeleek Rabobank de huidige hoge gasprijzen zelfs met de oliecrises van de jaren 70. Een koude Europese winter dreigt voor een tekort aan gas te zorgen.

Wat betreft elektriciteit is er naast de toegenomen vraag ook het emissierechtensysteem van de Europese Unie (EU-ETS) dat de prijs beïnvloedt. De stroomproducenten worden door het systeem van Europese emissierechtenhandel namelijk gedwongen om te betalen voor hun CO₂-uitstoot. Begin dit jaar stond de prijs per ton CO₂ nog de helft lager.

De eigenlijke kostprijs van energie is in dit land slechts een beperkt onderdeel van de energiefacturen. Wat betreft de gasfactuur maakt de energiekostprijs momenteel 63 procent uit van de totale factuur. Wat de stroomfactuur betreft gaat het om slechts 32 procent. De overige aandelen bestaan uit belasting over de toegevoegde waarde (btw), heffingen en netkosten.

Heel wat experts zijn het er dan ook over eens dat het eerder gaat om 'verkapte belastingbrieven' dan echte facturen. De openbaredienstverplichtingen in de elektriciteitsfactuur bijvoorbeeld bestaan voor het overgrote merendeel uit zogenaamde 'ecologische' openbaredienstverplichtingen. Dat zijn bijvoorbeeld de kosten voor het systeem van groenestroomcertificaten, het uitbouwen van de infrastructuur voor het opladen van elektrische voertuigen enzovoort.

Ook het distributienetlandschap in Vlaanderen leidt tot probleemsituaties wat de energiefactuur betreft. Test Aankoop kwam in oktober 2020 met een uitgebreide studie waaruit bleek dat gezinnen met eenzelfde stroomverbruik tot 220 euro verschil merken op hun stroomfactuur door de netkosten die ze betalen. De (distributie)netkosten worden namelijk in grote mate bepaald door de energie-intercommunales die het distributienetlandschap beheren.

Uit de meest recente cijfers van de Barometer Energiearmoede blijkt dat reeds in 2019 15,1 procent van de Vlaamse gezinnen moeilijkheden heeft met het betalen van hun energiefactuur. Het valt dan ook te verwachten dat bij het eerstvolgende onderzoek zal blijken dat dit cijfer significant is toegenomen.

Er kan zelfs gevreesd worden voor een verdere toename van de energiearmoede de komende jaren. Zo wil de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) op 1 juli 2022 het zogenaamde capaciteitstarief voor stroom invoeren. Hierbij zal een aanzienlijk onderdeel van de nettarieven niet langer berekend worden op basis van de werkelijke afname van stroom in kilowattuur, maar op basis van de netcapaciteit die men gebruikt. Hoe meer piekverbruik, hoe meer betaald zal moeten worden. Volgens de VREG zelf zouden minstens 40 procent van de Vlaamse gezinnen hun stroomfactuur met minstens 10 procent zien stijgen. Hiermee gepaard gaat ook de afschaffing van het dag- en nachttarief. Vooral voor (meestal oudere) mensen die verwarmen via elektrische accumulatie zal dit financiële kopzorgen met zich meebrengen.

Chris JANSSENS
Bart CLAES
Sam VAN ROOY
Leo PIETERS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de uitzonderlijke prijsstijgingen op de energiemarkt;
 - 2° de daaraan gekoppelde stijging van de stroom- en gasfactuur van Vlaamse gezinnen;
 - 3° het feit dat Vlaanderen reeds jaren een van de duurste stroomfacturen in Europa heeft;
 - 4° het feit dat reeds in 2019 15,1 procent van de Vlaamse gezinnen het moeilijk had met het betalen van de energiefactuur;
 - 5° de verwachte toename van de energiearmoede in Vlaanderen;
- overwegende dat:
 - 1° momenteel respectievelijk slechts 32 procent en 63 procent van de elektriciteits- en gasfactuur bestaat uit de kosten voor energie zelf;
 - 2° een groot deel van zowel de elektriciteits- als gasfactuur bestaat uit heffingen;
 - 3° in het regeerakkoord gesteld wordt dat er werk wordt gemaakt van "een vereenvoudiging van het landschap van distributienetbeheerders";
 - 4° het distributienetlandschap in Vlaanderen nog steeds versnipperd is en dit soms leidt tot onaanvaardbare regionale verschillen in netkosten;
 - 5° de verhoging van de belasting over de toegevoegde waarde (btw) op energie van 6 procent naar 21 procent in 2015 een grote impact heeft gehad op de energiefacturen van Vlaamse gezinnen;
 - 6° energie als basisrecht beschouwd wordt en dat de huidige samenstelling van de energiefactuur in tegenspraak is met dit principe;
 - 7° de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) op 1 juli 2022 het zogenaamde capaciteitstarief plant in te voeren en dit voor 40 procent van de Vlaamse gezinnen een stijging van de stroomfactuur met meer dan 10 procent zal meebrengen;
- vraagt aan de Vlaamse Regering om:
 - 1° onmiddellijk de nodige maatregelen te nemen die de energiefactuur opnieuw betaalbaar maken;
 - 2° de ecologische openbaredienstverplichtingen zo snel mogelijk uit de stroom- en gasfactuur te halen;
 - 3° aan te dringen bij de Federale Regering om de btw op energie te verlagen naar 6 procent;
 - 4° het Vlaams distributienet uit handen van de energie-intercommunales te nemen en werk te maken van een radicale vereenvoudiging van het distributienetlandschap;
 - 5° aan te dringen bij de VREG op het definitief verlaten van de piste van het capaciteitstarief voor de stroomfactuur en een studie te gelasten naar de kostprijs van een verzwaring van het net.

Chris JANSSENS
Bart CLAES
Sam VAN ROOY
Leo PIETERS